

הלכות סבה סימן תרל"ט

(לו) ויקדש בסכה כדי שיאמר זמן על הסכה (ת"ח סימן צ"ח): ו (לז) *היה אוכל בסכה ונדרו
גשמים והלך לביתו ופסקו הגשמים, אין מחבין אותו לחזר לסכה (לח) עד שיגמר סעודתו:
ז (לט) היה ישן ונדרו ופסקו הגשמים, (מ) אין (טו) מטריחין
אותו (מא) לחזר לסכה כל אותו הלילה, אלא (מב) ישן בביתו עד שיעלה עמוד השחר,

שערי תשובה

ויקדש בביתו, רק סוף האכילה יאכל פנית בסכה בלא ברה ויבדק ברה ומפני
כחילו, ע"ש. וזמן בעטרתו קנים שלילה הראשונה אוכל פנית בסכה ויגמר הסעודה
פנית ויבדק פ"ס. וכי מחיב לשם ונדרו אמת דברך המוציא ע"ד לומר סעודתו פנית,
ואם בך פסקה על הכנתו הו' גורם ברה שא"צ. וע"ש עוד בטעם שכי שקניאדם
שיש להם גבול של לוחות וסוטים בלשמים וכפופים מיד פ"המים וסוקה גיבול
יכולים לסוף שם, מזהו נקודו והם חסדים ברה בין שאינם מצטערים וצריכים
לבדוק, ע"ש. וע"י בק"א למחייב שכי בשם הארוחתיים שכי בשם הרמ"מ נ"ע הנכון כל
סימן סנה, ע"ש. וזמן שכן הפא לצטות בן אין סניחין אותו, ע"כ לא אמרו כל הפסוקים כי אלא בשאר ימים חזין מפילה ראשון, וצ"ע:

באור הלכה

מה שאין כן יוס"טוב שמי: * היה אוכל בסכה והלך לביתו ופסקו
הגשמים וכו'. הנה בלבד איסא 'שקתהיל לאכל', והן איסא בבל"בו
וברבו יתום, אמנם ברש"י איסא 'שלישב לו פסקו', וכן משמע לשון
הגורמא, ועל-כל-מנין אם פסקו קדם שלשב משמע דאפילו לרש"י מחב

באר היטב
הורצה להחמיר א"צ לקדש בסכה, והא אמר זמן סאטמול, אלא יאכל
שם פנית אחר סעודתו, ת"ה, ד"מ, הגמ"ז, מ"א. וט"ו פ"ב דגם
דלילה שנה יש חיוב בכוח כירות גשם אלא דבשנה אין לברך
לישב בסכה אם נדרו גשמים, ע"ש: (טו) מטריחין. ג"ל דוקא
דש"כב ברה, אכל אם צדין לא ש"כב יחזר לסכה, מ"א, ע"ש:
הורצה להחמיר א"צ לקדש בסכה, והא אמר זמן סאטמול, אלא יאכל
שם פנית אחר סעודתו, ת"ה, ד"מ, הגמ"ז, מ"א. וט"ו פ"ב דגם
דלילה שנה יש חיוב בכוח כירות גשם אלא דבשנה אין לברך
לישב בסכה אם נדרו גשמים, ע"ש: (טו) מטריחין. ג"ל דוקא
דש"כב ברה, אכל אם צדין לא ש"כב יחזר לסכה, מ"א, ע"ש:

משנה ברורה

להמתין (סו) עד תצות הלילה וכן יעבור (סז) הגשם, דאם יעבור
יפנס לסכה ויברך ברהת 'לישב בסכה' ויאכל, ויוצא בנה המצות
צשה לקבלי עלמא. ויש מאחרונים שפ"קבו דאין פדאי להמתין כל-
פ"ה, דאם ימתין עם אכילה בני"ביתו הגדולים וסמטיים, אין לך

מניעת שמחת יוס"טוב יותר מזה [שע"ת]. וכן באילה רבה ופרי-מנדים לא תפרידו שיעור מצות רק בפעיה או שפ"ס, ואם לא פסקו יעשה
אז קדוש בסכה, כמו שכתב הרמ"א: (לו) ויקדש בסכה כדי שיאמר זמן וכו'. וצ"ה לומר, דלכאורה היה לו לעשות בהפוך, שיקדש
בבית ויאמר ג"פ"ן שם ברהת 'שהתינו לזמן הנה' ויאכל כל סעודתו שם, וכן פסיוס הסעודה יפנס לסכה ויאכל פנית שם; אלא
דכנה היה צריך לברך עוד ברהת זמן משום סנה, ואין נכון להרהות בברכות, לכך טוב יותר שיקדש מתחלה בסכה, ויהיה קאי
ברהת זמן על הסכה ג"פ"ן דאפילו אם נימא דפטור או מסכה, מפל מקום יוצא בנה, דלא גריד דבר נה מאלו ברה 'שהתינו' פ"חל
בשעת עשייה בסכה ויוצא ברה], ויאכל בסכה פנית⁴³ ושאר סעודתו יאכל בביתו. ואם פסקו הגשמים, (סח) אפילו כבר ברה ברהת
המזון על אכילה הקודמת צריך לאכל עוד הפעם (סט) פשעור ביצה ומעט יותר בסכה ולברך 'לישב בסכה', כדי לצאת דעת
הפוסקים דסבינא להו דאינו יוצא במה שאכל בעת הגשם; (ע) והוא פשעודן לא ש"כב, אכל אם כבר ש"כב אין צריך לקום מן
המשה, דאם מצטער ח"כ תרי כבר יצא באכילתו, ואם מצטער פטור אין צריך לקום מן המשה, כמבאר בסעיף ז. ומה שכתב הרמ"א
'לילה הראשונה', דלילה השנייה (עא) מקדש בביתו ויברך זמן על יוס"טוב ויאכל סעודתו, ובסוף הסעודה יאכל פנית בסכה, ולא
יברך 'לישב בסכה' וגם לא יברך 'שהתינו' על הסכה ויסמך בנה על 'שהתינו' שבנה בליל ראשון. (עב) ולכמהלה (עג) טוב להמתין
גם בלילה השנייה מעט עד שפסקו הגשמים. ואם אכל בביתו, וכן בנות בסוף הסעודה בסכה באשר כתבנו, ואחר-כך פסקו הגשמים,
צריך לנסע לסכה ולאכל כשעור, התינו יותר מקביצה, ולברך 'לישב בסכה' [אחרונים]. ועין לקמן בסימן חר"מ סעיף ד מה שכתבנו
שם בענין זה: ו (לז) היה אוכל בסכה, הוא הדין (עד) בשהיה יודין גשמים כשהיה בביתו ואכל בביתו, אין צריך לפסק סעודתו
בביתו אלא גומר בביתו: (לח) עד שיגמר סעודתו. אכל אם לא ישב צדין לאכל בביתו, (עס) אף שפסקו מלאכל בסכה והלך
לביתו, צריך לחזר לסכה אם פסקו הגשמים⁴⁴: ז (לט) היה ישן ונדרו גשמים וכו'. והוא הדין כשהיה לזמן בתחלת הלילה בביתו
מתחת גשמים ופסקו [ת"א]: (מ) אין מטריחין אותו וכו'. ונדוקא (עו) פשעודן ברה, אכל אם צדין לא ש"כב (עז) יחזר לסכה
[מ"א]. ובספר בגר"לשע וכן במאמר-מרדכי מסתפקים בנה, אחרי שכבר היה לו טרחא להקניס הכרים וקטנות לתוף הבית אפשר
שלא הטרחה לחזר ולהעלותם⁴⁵: (מא) לחזר לסכה. והוא הדין מי ששוכב בסכה שיש לה לעט"וין ובשעת הגשמים סגרר אוהן ואחר-
כך פסק הגשם, נראה (עח) שאין צריך לעלות על הסכה לשתח' הלעט"וין שסתם בשעת הגשמים, אכל אם יכול לפתחם בסכה על-ידי
חבלים צריך לעמוד ולפתחם, שאין זה רק מצט טרחא ולא מקרי מצטער [בכורי יעקב]: (מב) ישן בביתו עד וכו'. ובאפילו אם הקיץ

שער הציון

(סו) ויחזר מצות לא ימתין, וזמן אכילה סעודה ראשונה היא לכתחלה ג"פ"ן רק עד חצות, וכו"ל: (סז) ואם מצטער ברוב או בשנה על-ידי הטמנה ונכרש קשה ומין
אצילי אורחים עניים ופסקמא לא אכלו כל היום והם חסדים לאכל ומצטערים] אין לו להמתין, דטמנה זפשף, אם מצטער ח"כ, פדאי יכול לאכל ויוצא בנה המצות-עשה,
ואם מצטער פטור, ג"פ"ן יכול לאכל ובכורי יעקב, ואפשר עוד דלענין צניס דקומי, אם יעקבם מלאכל אסורא נפר איפא, והם אינם מחבבים לצאת כל הדעות⁴⁶ ואיכא
חשב ד"כל תאחר, עין ראשי השנה ח" ד: (סח) ואפילו הוא אחר חצות, דבמה פוסקים סבינא להו דאף אחר חצות הוא צדין זמן אכילה בסכה: (סט) ואם אוכל רק
כשעור פנית או בביצה אינו יכול לברך 'לישב בסכה', דלדעת הפוסקים סבינא להו דמצטער ח"כ בלילה הראשונה, הרי קום מתחלה המצות-עשה באכילה ראשונה,
ולשב עתה הדין כמו בשאר ימי סנות דאין לברך 'לישב בסכה' רק על יותר מקביצה [בכורי יעקב, וכן פסק בסידור דה"ת, ודלא כח"א]: (ע) אחרונים. ובכ"ז אדם ראייה
שכתב דראוי להמתין כל הלילה שאם יפסקו הגשמים יאכל בסכה, ואף-על-ידי דאם מצטער ורוצה לישן פטור ממה-המשך, דאם מצטער ח"כ הרי כבר קום המצות-עשה,
ואם מצטער פטור ח"כ ג"ם עשה פטור, מפל מקום אם מתחנף על עצמו שלא לישן ופסקו הגשמים וואכל בסכה, מברך ומקום מצות עשה. וענין זה ראייה במש"ש ח"כ, אף
דחג"א אויל לשיטתו הפסק לגמרי כשישת החוספות דמצטער פטור אף בלילה הראשון, ומה שכתב שם דאסור לישן וכ"ה הניו באינו מצטער, וצריך ציון: (עא) אלה
רבה ונדרו יחיים וחי"אדם וכו"ו. ואף דבמגן אברהם העתיק דמיינא אין צריך כלל בליל שכי לאכל בסכה כשמצטער, דסמכין בו על אידך פ"קיים מצטער אף
כליל ראשון וברברי תופתי-השן, לא ראייה לקחם בן לדינא: אחר, דהאלה רבה הביא שפ"הרא"י חזר בו למצעה מנה הפסק, וגם ראייה בהר"הי"ח ח"כא בשם תשובה
נדכ"ו הסבינא לה דלילה שנה שנה בענין זה ללילה ראשונה: (עב) ונדרו-המים וחי"אדם: (עג) ומי שאין רוצה להחמיר בנה אין לברך עליה, דהש"י ח"כא בשם תרומת
הדין דחביל שני אין צריך להמתין רק עד זמן אכילה, עין שם: (עד) בטהרת-השקל מסתפק בנה, והואקא חז"י-אדם: (עה) אלה רבה ונדרו-המים: (עז) ואפילו אם ש"כב בבגדיו, ג"פ"ן
יש לומר דאין צריך לעמוד ולברך לסכה [פ"מ"ג]. אכן בטהרת-השקל מסתפק בנה, דאפשר דהקיים לחוד לא חשיב טרחא, עין שם. וכן בבכורי-יעקב מסתפק בנה:
(עח) כתב בפרי"קגוריס, כשפ"ש בגר"ו יש לומר דאף שלא ש"כב צדין, טח' ללש' ולילך לפנה, ובכפ"ר-יעקב מסתפק ג"ם בנה, עין שם: (עח) אכל באמצע סעודתו אפשר
ש"ם אם צריך לעלות על הסכה צריך לפתחם, שאין בנה הפסק סעודה וטרחא פל"ך כמו לעלות לסכה בסעיף ו וש"ס:

תריבים: 1. ג"ם טעל לסכה, הנסגר בשעת הגשמים.

הלכות ספח סימן תרל"א

ביאורים ומוספים

[שעה"צ סי"ק סז]

דמס אינס קמזיבס לצאת קל הדעות⁴⁴².

442) וכן לענין מי שרצה להתעבב מלקדש בליל שבת מחמת שאינו תאב לאכול, כתב במשנ"ב לעיל (סי' רע"א סי"ק א) שאם יש לו אורחים, ובפרט אם הם עניים, לא ימתין, שכיון שהם מוטלים עליו אין לו לעכבם רק כדי שיקיים מצוה מן המובחר.

ובביאור הטעם שהעולם אינם נוהגים כן, כתב הדבר אברהם (ה"ב סי' ב בהנה"ה) שהבעל הבית מזמין את העני על סמך שיאכל עמו בזמן שהוא עצמו יאכל, ולפיכך אינו עובר בבל תאחר, לפי שלא הגיע הזמן להאכילו עד הזמן שהוא מחליט בעצמו לאכול. אכן כתב בספר מועדים וזמנים (ח"ח על ח"א סי' יג) שכונת המשנ"ב היא שבשעה שהעני רעב צריך לאכול והוא עומד לפני בעל הבית, חייב הוא לתת לו מיד מדין צדקה, ואין התנאי שעשה בעל הבית שלא לתת לו מיד מועיל לדחות את מצוותו, ולכך עובר הוא על 'בל תאחר'.

והוסיף (שם), ובטעם דעת בראשית יח ב), שהחפץ חיים היה נמנע אף לשרי 'שלום עליכם' בבואו מבית הכנסת כשהרגיש שהאורח רעב, ואף אם האורח יותר, והיה אומרו בתוך הסעודה.

[משנ"ב סי"ק לו]

ו'אכל בקפה כ'ת⁴⁴³.

443) שבוה מתקיים דין אכילת כוית פת בסוכה בלילה הראשון, וכן מתקיים דין קידוש במקום סעודה, כמבואר בשעה"צ לעיל (סי' רע"ג סי"ק ח).

[משנ"ב סי"ק לח]

צריך לומר ל'ספח אם פסקו הנשמים⁴⁴⁴.

444) וכשחזר לסוכה אחר שפסקו הגשמים, ראה מה שכתב להלן

(סי"ק מז) שיציאה מהסוכה שלא על מנת לחזור מיד נחשבת הפסק, וצריך לחזור ולברך לישב בסוכה.

וסוכה שיש לה גג וכשירדו הגשמים סגר את הגג ולאחר זמן בשפסקו הגשמים חזר ופתחו, כתב בשו"ת לבוש מרדכי (ח"ג סי' נב) שצריך לשוב ולברך לישב בסוכה, מפני שבשעת הגשמים אין שם סוכה עליה, ונחשב שיצא ממנה משום שאין בידו לקיים את הנמצה באותו הזמן, ונחשב הדבר כהפסק מהברכה הראשונה שברך. מאידך, בספר ברכת הבית (שער נב סי' וס"ק ז) כתב ששעת הגשמים אינה הפסק מחמת שהאדם נשאר במקומו וציפה שיפסקו הגשמים, ועל כן אינו צריך לחזור ולברך, ורק כשנכנס לאכול בביתו נחשב הדבר כהפסק, ואם שב אחר כך לסוכה צריך לשוב ולברך. ובשו"ת מהר"ם שיק (ארי"ה סי' שכ"ה) כתב ששעת הגשמים אינה הפסק, מפני ששיבתו בסוכה לפני הגשמים ולאחריהם מצוה אחת היא, והוא קבע מתחילה לאכול בה את כל הסעודה. והוסיף בשו"ת מהרש"ג (ה"ב סי' ע"א), ששעת הגשמים אינה נחשבת שעת פטור מהמצוה בעצם, שהרי כשעשויה באופן שאינם נכנסים לתוכה מחויב הוא לאכול בתוכה, ולפיכך הפטור מן הסוכה בשעת הגשמים אינו נחשב הפסק, ורק כשירדו במשך זמן מרובה יתכן שנחשב הפסק, והמברך לא הפסיד.

[משנ"ב סי"ק מ]

אפשר שלא ה'קריחו ל'חזר ו'לה'עלותם⁴⁴⁵.

445) ומי שסוכתו בנייה במרפסת ביתו, ואין כל כך טירחה להחזיר את הכרים והכסותות לסוכה משפסקו הגשמים, כתב הגר"ח קניבסקי (ארבעת המינים כהלכתם, תשובות הגר"ח אות ק"ב) שצריך להחזירם לסוכה כדי לישון בה, וראה מה שכתבנו להלן (סי"ק מב).

המשך מעמוד קודם

[משנ"ב סי"ק לג]

ו'אפשר ד'אפלו ג'רפת ל'ישב ב'ספח' יכול ל'כ'ר⁴⁴⁰.

440) ולענין אדם שרואה גשמים ממשמשים ובאים, כתב הריטב"א (סוכה ב"ט, א) שפטור מלאכול בסוכה ורשאי להתחיל את סעודתו בתוך הבית מחמת שידע שיצטער באמצע סעודתו, וכתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ז סי' קצ"א סי"ב) שמדברי הבכורי יעקב נהמובאים במשנ"ב כאן שכתב שכל עוד לא ירדו גשמים במקום הימצאו אוכל בסוכה ורשאי לברך, משמע שאין הלכה כריטב"א, וכן מבואר בדעת תורה (באן) שהפוסקים לא נקטו להלכה כריטב"א [אלא שנשאר הדעת תורה בצ"ע לענין הברכה, וכן כתב הבכורי יעקב (סי"ק ל) שמשום דברי הריטב"א נחשב הדבר כספק ברכה]. ולדעת הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות עמ' רמז) לא נאמרו דברי הריטב"א אלא כשנראה שיתחילו הגשמים לרדת תיכף ומיד, אך לא כשנראה שיתחילו רק כעבור זמן קצר.

אכן, לענין האם מחויב ללכת לישון בסוכה כשרואה גשמים ממשמשים ובאים, דעת הגר"נ קרליץ (שם) שאף אם יתחילו לאחר זמן מועט ולא מיד, אין צורך ללכת לישון בסוכה, כיון שאין דרך האדם ללכת לישון במקום שיתכן שיירטב באמצע שנתו מגשמים שירדו. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פכ"ז אות ל) שבאופן זה חייב לישון בסוכה.

ואף כשהגשמים עתידים להיבטל לסוכה אלא שלא חדרו עדיין מחמת הסיכור העב, כתב בשו"ת שבת הלוי (שם) שנראה שהאוכל

בה יכול לברך לישב בסוכה אם יספיק לאכול פת כשיעור לפני שיהדרו לסוכה.

ובשיעור הצער בו נפטר האדם מלשבת בסוכה, שכתב הרמ"א שיש לשער הצער האם יהיה יוצא מביתו מחמת צער זה, כתב בשו"ת מהרש"ג (ח"א סי' לג אות ב) שאין לשער האם היה יוצא מביתו לבית שכנו או חבירו, אלא די בכך שהיה יוצא מביתו לבית האוצר [מחטן] שלו ומכניס לשם מטה ושלחן, להיחשב כמצטער, וכעין זה כתב הא"א (בוטשאטש, סי' תרמ), והביאו הפתחא זוטא שם (סי"ק ח) שמשערים האם היה יוצא מביתו המרווח לבית קטן שלידי ביתו, וכן דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש שם) שיש לשער האם היה יוצא מביתו למקום שאינו טח כל כך ואינו נהנה לשבת שם, וכן דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ט סי"ח) שמשערים האם היה יוצא מביתו הקבוע לבית אחר.

[משנ"ב סי"ק לה]

מה ק'מס כ'כל ג'וני ת'ב אף ב'סכות פ'ן⁴⁴¹.

441) ואף שמצטער התמעט מ'יתשבו כעין תדור', כמבואר לקמן (סי' תרמ סי"ק יג), ומדוע יתחייב בסוכה כשאינו יכול לקיים את הפסוק של 'בסוכות תשבו', הרי לכאורה הגוירה שיהיה לא באה לשנות את עיקר צורת מצות סוכה, שהיא באופן של 'יתשבו', דהיינו 'כעין תדור', מבואר במאירי (סוכה כו, א ד"ה חכמי) שבלידה הראשון לא נאמר דין 'יתשבו כעין תדור'.

הלכות ספח סימן תרל"ט

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מג]

ואפילו אם הקיץ אין צריך לעלות לספח בק"ה⁴⁶.

46) ואם התייררה ללכת לסוכה מועטת היא, כגון שהסוכה במרפסת שבביתו, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני סוכות עמ' רמח) שיתכן שאם התעורר משנתו וקם ממתו באמצע הלילה, צריך הוא ללכת לסוכה כדי להמשיך לישון שם, וסיים, שהכל לפי הענין [וראה משנ"ב ס"ק מ"א].

[משנ"ב ס"ק מג]

ואין צריך לקיצוץ⁴⁷.

47) וזו שמחנמם מחוץ לסוכה וכגון בבית הכנסת, כתב הבן איש חי (שנה א' פ' האונו אות ח) שצריך להעיר, וכן דעת הגר"ש אלישיב (זמן שמחנמנו פ"א ס"ק ב) שבכל רגע שאדם ישן מחמת שלא נהיר שלא להירדם הרי זה עובר איסור וצריך להעירו, אכן, דעת הגר"ש אויערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות כז) שאין חיוב להעיר את מי שנרדם לאונסו, מפני שלא עבר בכך שום עבירה, והישן אינו בר חיובא ופטור הוא מן המצוות, מאיירך, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני סוכות עמ' רלט) שאדם שתקפתו שינה בבית המדרש או בנסיעה בדרך מותר לו לננום שם, שהוא יענין תדורר מפני שכן היה נוהג בשאר ימות השנה [וראה מה שכתבנו לקמן (סי' תרנ"ט ס"ק ל"ט)].

ולהוציא אדם ישן מהסוכה, כתב הגר"ש אויערבך (שם), ובהלכות שלמה תפלה מלואים סי' יב) שלכאורה מותר, אך למעשה פקפק בו, מפני שמפסיד הישן את המצוה שמקיים בשנתו (ראה שם הע' 11), וכן דעת הגר"ש אלישיב (זמן שמחנמנו שם ס"ק ד), שאין להוציאו מטעם זה, מלבד במקום שיש לאחרים זכות שיה לישון בסוכה, וכן לענין הישן על מיטה שחציה מתחת סכך וחציה מתחת גג ואם יתהפך בשנתו יהיה מחוץ לסוכה הכשרה, כתב בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון סי' ה אות צו) שמוותר הדבר, ואין צריך להעיר אותו לאחר שהתהפך משום שבאותה שעה דינו כמצטער להתעורר ולזוז ממקומו, אכן לענין אדם שהלך לישון שינת עראי [למדי בגמ' (סוכה כו, א) שהתיר] כתב שם שיש להקיצו אם לא התעורר, מפני שאינו נחשב כמצטער להתעורר כיון שלא הלך לישון אלא עד שעה זו, וכן לענין אדם שישן מערב יום טוב, כתב מהה"ל דיסקין (בספרו על התורה פ' אמור) שצריך להקיצו ביום טוב.

[ביה"ל ד"ה הדיוסות]

שכבו רצח לו שאינו רוצה בעבודתו⁴⁸ וכו', לא תה קח"ב לילה לשם⁴⁹.

48) משמע שבמשך כל ימי הסוכות נחשבים הגשמים כשפיכת כוס מיד הקבי"ה שמראה שאינו רוצה בישיבת ישראל בסוכה, אכן, בחי' הריטב"א (תענית ב, ב) כתב בשם רבינו אפרים שרק בליל ראשון נחשבים הם כשפיכת כוס [ובעין זה כתב בפירוש המשניות להרמב"ם (סוכה סוף פ"ב)], וכתב שמפוטרת לשון המשנה נראה שאף בשאר ימות החג נחשבים כשפיכת כוס, וביאר הבכורי יעקב (ס"ק לט) שטעמו של רבינו אפרים הוא מפני שרק בלילה הראשון יש חיוב לאכול בסוכה, ולפיכך ירדת הגשמים היא סימן שאין עבודתנו רצויה, מה שאין כן בשאר ימי החג שאפשר שלא לאכול מאכלים המחוייבים בסוכה, אכן כתב הבכורי יעקב, שמאחר שנפסק להלכה כדעה שירידת גשמים בלילה הראשון אינה פוסרת מסוכה, אם כן אין ירדתם בלילה זה מורה שאין רצונו בישיבתנו, שהרי חייבים לשבת, ואורבה, שכרנו גדול יותר, והיוצא שלדעה זו רק בשאר הימים נחשבת ירדתם כשפיכת כוס ולא בלילה הראשון, והוסיף, שבספר המדות ימים כתב שרק אם לא ירדו גשמים לפני החג ובכניסת החג נתקשרו השמים בעבים והתחילו

להמטיר נחשב הדבר כשפיכת כוס, אך אם ירדו גשמים גם לפני החג ונמשכו עד החג, אין הם אלא גשמי רצון.

וכשיצא מהסוכה בבניעה בעת ירדת הגשמים [כמבואר ברמ"א], כתב הבכורי יעקב (שם) שהכונה היא שידאג ויפושש במעשיו וישוב אל ה', אך לא שיעצער ויבטל מצות שמחת יום טוב.

49) אמנם, לגבי מי שהתחיל בפעולה אשר מן הדין אין צריך להפסיק באמצעה לתפילת מנחה, והפסיק, כתב לעיל (סי' רלב) סי' ב' ד"ה ואם) בשם המג"א שנקרא הדיוס [וכן יש להעיר על הביה"ל הקדום], והוסיף שם שבאדרת אליהו נחלק על המג"א.

[משנ"ב ס"ק מ]

שאנין מקבצים אלא בשעת אכילה⁵⁰ וכו', תקף קבואו טפית הנקטת לך על דבר שהוא מקבץ מנינים⁵¹.

50) ודעת החז"ר (ארחות רבינו ח"ב עמ' רכה, דינים והנהגות פכ"ב אות ג-ד) היתה כדעת הגר"א (ביאור הגר"א כאן, מעשה רב אות ריב) לברך על כל פעם שנכנס לסוכה, כדעת הרי"ף והרמב"ם, וכשהיה החז"ר סנוק בבית שנערכה בסוכה בירך על הסוכה בבנייתו אף שלא טעם בה כלום.

51) משמע שרק נכון לעשות כן אבל אם אין לו אפשרות לאכול עמשינו ישב בסוכה ויברך אחר כך, אף על פי שבזמן זה מקיים מצוה בלא ברכה, אמנם לענין טלית הביא לעיל (סי' תקפ"א ס"ק ו) את דברי הט"ז שלא יתעטף בו בימי הסליחות קדם אור היום ויברך עליו כשיאיר היום, כיון שיש מחלוקת אם מברכים עליה בלילה [מפני שהיא כסות זמן], אלא ישאל טלית מחבירו באופן שלא יקיים בכך מצוה [ויתעטף רק משום צורת אמירת הסליחות], ותיירך הגר"ש אויערבך (שיח הלכה סי' ה אות מז הע' ח) שבסוכה מקיים בכל רגע מצוה בודאות, ולכן אין להפסיד את המצוה רק מחמת שאינו יכול לברך עליה, מה שאין כן לענין ציצית ש"א שאינו מקיים מצוה כלל כשלוכשה בלילה [והוסיף (שם הע' י) שחוששים בסליחות שיימשך וילבשנו אף משיאיר היום בלא ברכה].

[שעה"צ ס"ק צא]

ועין לעיל פ"ט קצח קמשה ברוה קצ"ה קטן מז"ט וכו', וצריך לברך קצ"ה⁵².

52) שם כתב, שהליכה לבית הכנסת אינה נחשבת הפסק אם לא הסיח דעתו בינתיים מלאכול.

53) אכן, כשבית הכנסת סמוך לסוכתו, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' קסג אות א) שנכון שיכין בפירוש בשעת ברכת ילישב בסוכה, שלא לפטור אלא עד שעה שיצא להתפלל, ואז יוכל לשוב ולברך אף כשהחזר לסוכה מיד לאחר התפלה [כגון בהבדלה], והחז"ר שהיה מתפלל בסמוך לסוכתו, העיד הגר"י קניבסקי (תורת המועדים ס"ק כט) שבימות החול לא היה מברך כששב מתפלת מנחה ותפלת ערבית לסוכה [הגם שנודג לברך בכל כניסה לסוכה אף בלא אכילה, כגרי"א], ואילו במוצאי שבת כשהחזר מתפילת ערבית לסוכה בירך, וביאר הגר"י שהיינו משום שהתפילה התארכה מחמת אמירת ייתן לך.

ושיעור הזמן הנחשב כהפסק לכל הדעות, כתב השו"ע הרב (סי' ג) שאם יוצא מהסוכה למשך שעה או שתיים, או שעל כל פנים דעתו לצאת מהסוכה לזמן ארוך נחשב הדבר כהפסק [ולענין תפילת כרב (סי' כה סכ"ט) ששעתיים או שלש נחשבים הפסק, ובשו"ת שבת ה"ח (ח"י סי' ב) העיר על דבריו שלכאורה גב הפסק שעה נחשב הפסק של זמן ארוך], וכן כתב המשנ"ב לעיל (סי' קע ס"ק ט) לענין הפסק בסעודה שהוא כשעה או שתיים [וראה חוט שני סוכות עמ' רנ].

